

MAN
OP Z'N
ALLER
BEST

ARNO KANTELBERG

MAN
OP Z'N
ALLER
BEST

KLEDINGADVIES
VAN 'DE STIJLPASTOOR
DES VADERLANDS'

PODIUM

Eerste druk november 2016

Tweede druk december 2016

Derde herziene en vermeerderde druk november 2021

© 2016, 2021 Arno Kantelberg

Boekverzorging Marc Koppen ontwerp.

Foto's auteur Carin Verbruggen & Ferry Drenthem Soesman

ISBN 978 94 6381 111 8

www.uitgeverijpodium.nl

‘Aan de oppervlakte gebeurt heel veel.
Diepgang wordt overschat.’

MARTIN BRIL

‘If you look like an asshole,
you probably are one.’

GEORGE CLOONEY

| | | | | | | | |
|---------------------------|-----------|---------------------------------|-----------|-------------------------------|------------|-------------------------------|------------|
| Inleiding | 13 | Parka | 81 | Jasje | 139 | Trui | 195 |
| Hoofddekseel | 21 | Houtje-touwtjejas | 82 | Hoe knoop ik mijn jasje? | 140 | Welke hals kies je? | 196 |
| Pork pie | 24 | Waxjas | 85 | Blazer | 142 | Gebreide trui | 200 |
| Panamahoed | 25 | Donsjas | 86 | Club blazer | 144 | Bretonse streep | 201 |
| Boothoed | 27 | Bomberjas | 87 | Double-breasted | 145 | Shirt | 209 |
| Fedora | 28 | Anorak | 88 | Drieknoops jasje | 146 | Welk T-shirt past bij jou? | 210 |
| Trilby | 29 | <i>Hoodie</i> | 89 | Mao- en Nehru-jasje | 148 | Poloshirt | 215 |
| Bolhoed | 30 | Het pak | 93 | Het jasje voor de dikke pens | 149 | Hawaishirt | 218 |
| Vissershoedje | | Maatconfectie | 96 | Pochet | 152 | Broek | 225 |
| <i>(bucket hat)</i> | 32 | Maatpak | 97 | De bloem in het knoopsgat | 156 | Hoe lang is de broek? | 226 |
| <i>Boonie hat</i> | 34 | Pasvorm | 103 | Overhemd | 161 | Hoe hoog draag ik mijn broek? | 227 |
| Homburg | 34 | Zwart pak | 104 | Het juiste boordje | 164 | Chino | 229 |
| Cowboyhoed | 36 | Wit pak | 107 | Boordje dicht zonder stropdas | 171 | Spijkerbroek | 231 |
| Pet | 36 | Grijs pak | 110 | Boordje open | 172 | Corduroy | 235 |
| Muts | 39 | Krijtstreppak | 111 | <i>Button down</i> -boord | 174 | <i>Cargo pants</i> | 239 |
| Baret | 41 | Tweed | 113 | Verberg je tepels | 177 | Gekleurde broek | 240 |
| Bril | 47 | Seersucker | 117 | Manchetknoop | 178 | Leren broek | 241 |
| Zonnebril | 49 | Revers | 118 | Sjaal & Stropdas | 187 | Korte broek | 241 |
| Ooglapje | 60 | Jaszakken | 120 | Choker | 193 | Riem | 245 |
| Overjas | 65 | Mouwen | 121 | | | Bretels | 248 |
| Mantel (<i>Crombie</i>) | 66 | Met of zonder split | 122 | | | | |
| Trenchcoat | 70 | Wat is een plakpak? | 125 | | | | |
| Leren jack | 77 | Smoking (<i>black tie</i>) | 126 | | | | |
| G9 Baracuta | | Rokkostuum (<i>white tie</i>) | 131 | | | | |
| <i>(windbreaker)</i> | 79 | Dresscode | 134 | | | | |

| | | | | | |
|--------------------------|------------|---------------------|------------|---------------------|------------|
| Ondergoed | 259 | | | | |
| <i>Boxers of briefs?</i> | 259 | De handgemaakte | | Baard | 363 |
| Pleidooi voor de lange | | schoen | 304 | Gebit | 366 |
| onderbroek | 263 | Cowboylaarzen | 307 | Handen | 369 |
| Onderhemd | 265 | Motorlaars | 308 | Wassen | 371 |
| Pyjama | 266 | | | Wasadvies | 373 |
| | | Gender- | | Vlekje wegwerken | 374 |
| | | neutraal | 313 | | |
| Kousen | 273 | Sjaal | 314 | Accessoires | 377 |
| Lengte | 273 | Rok | 318 | Portemonnee | 377 |
| Materiaal | 275 | Sieraden | 320 | Handschoenen | 378 |
| Kleur | 276 | De blouse | 323 | Sjaal | 381 |
| Enkelsok | 279 | Hakken | 326 | Horloge | 386 |
| De sokloze enkel | 280 | | | Horlogeband | 389 |
| Waarom de witte | | Thuiswerken | 333 | Paraplu | 389 |
| sok wél kan | 282 | Pak of pyjama? | 334 | | |
| | | Het vestjasje | 334 | Midlife do's | |
| Schoenen | 285 | Safari-jas | 335 | en don'ts | 393 |
| Oxford- en | | Overshirt | 337 | | |
| Derby-schoen | 287 | Drawstring pants | 338 | Bibliografie | 397 |
| Brogues | 288 | Athleisure | 339 | | |
| <i>Desert boots</i> | 290 | Kamerjas | 340 | | |
| Instapper | 292 | Pantoffel | 343 | | |
| <i>Monk straps</i> | 295 | | | | |
| Sneakers | 298 | Persoonlijke | | | |
| Sandaal | 300 | verzorging | 349 | | |
| Chelsea boot | 303 | Moet ik het verven? | 358 | | |
| Jodhpur boot | 303 | Grijze-haarweetjes | 359 | | |
| | | Haar elders | 360 | | |

‘It’s only
shallow
people who do
not judge by
appearances.’

OSCAR WILDE
(Schrijver, estheet, 1854-1900)

Inleiding

Ineens moesten we allemaal vanuit huis werken. Een pak hoefden we niet meer aan te trekken voor de digitale teamvergadering. Terwijl de ene Zoom-meeting de andere opvolgde tijdens de corona-lockdown, werd er plots ook nog om een nieuwe definitie van mannelijkheid gevraagd. Zagen we daar nu mannen op tv met een parel in het oor en lak op de vingernagels? Er moest dus niet alleen worden nagedacht over de *Work From Home*-garderobe, maar ook over een genderneutrale invulling daarvan. Dat was op dat moment wel heel veel huiswerk voor de Nederlandse man, die op het terrein van kleding toch al zonder houvasten was komen te zitten.

Ooit gingen mannen allemaal hetzelfde gekleed. Jonge jongens droegen een korte broek en een pet, en zodra de volwassenheid zich aandiende, was er het uniform van pak, stropdas en hoed.

Dat waren ongeschreven regels, overzichtelijke afspraken waar iedereen zich aan hield. Totdat ineens de jaren zeventig zich aandienen en alle regels in onze moderne samenleving omvallen als dominostenen bij SBS6.

Mannen gingen niet meer in pak en stropdas de straat op, maar in spijkerbroek en in, ja, in krek waar ze zelf zin in hadden. Regels waren er om overtreden te worden. Dat gaf een enorm gevoel van vrijheid, maar het creëerde ook een vacuum. De vader als mentor op het terrein van de kleding viel weg. De Nederlandse jongen werd als de lichtmatroos van wie het schip uitvaart zonder stuurman. Oók omdat de ervaren verkoper in de herenmodezaak werd ingeruild voor verveeld kijkende werkstudentes. Hoe vaak is jou in de winkel verteld dat je een overhemd met *widespread* boord moet nemen omdat je een lange nek hebt? Of een broek zonder zoom omdat je benen toch al aan de korte kant zijn? De Nederlandse man kwam er alleen voor te staan.

En dan ging die bevrijdingsbeweging ook nog gepaard met meerdere emancipatiegolven. In plaats van dat je vader jou leerde hoe je een das moet stropen (met een mooi gleufje voor de dynamiek), had je ineens een vriendin die jou bezwoer dat witte sokken écht niet meer kunnen. Er is helemaal niks mis met witte sokken (John F. Kennedy dróég niet anders), net zomin als met een witte broek. Je moet daar niet ook nog witte schoenen bij dragen (je bent geen verpleger), maar dat is weer een ander verhaal.

De Nederlandse man werd door dit alles een zoekende man, en misschien ook wel een beetje een onzekere man. De vraag werd niet: hoe word ik de beste versie van mezelf? Nee, de vraag werd: hoe word ik de meest gemiddelde versie van mezelf? Onzekere mannen leggen de lat nooit hoog. Want ondertussen is dat weerbarstige taboe op mannelijke ijdelheid natuurlijk niet uitgestorven. 's Ochtends in de trein zitten vrouwen hun wimpers te krullen dat het een aard heeft. Maar bij de man is ijdelheid nog altijd een hoofdzonde. Zie de schampere opmerkingen over mannen die haar op de kale knar laten injecteren.

Het zijn kortom moerassige routes die een man in zijn leven moet afleggen. Gelukkig is er een gids om je over stevige paden en langs drassige gebieden te loodsen. Die heb je namelijk nu in handen. Dit boek is het fundament onder jouw uiterlijke vertoning. Kleding en accessoires worden hier in een historische context geplaatst, maar altijd met een vertaling naar de praktijk: wat heb jij eraan?

Het advies in deze *Man op z'n allerbest* staat overigens los van het begrip mode. 'Mode is vluchtig, stijl is voor eeuwig,' zei Yves Saint Laurent al, en zo is het. Proporties zijn belangrijker dan de nieuwste trend op de catwalk. De vorm van je hoofd, de lengte van je benen, de breedte van je schouders, de omvang van je pens; als je daar een beetje de gebruiksaanwijzing bij weet, ben je al een eind op weg. De samenstelling van jouw garderobe is gebaseerd op regels, die komen op de pagina's hierna allemaal

aan bod. Maar het mooie is dat je die regels ook weer met voeten mag treden (als je maar weet dat ze er zijn). Zo bouw je aan het hoogst haalbare: een eigen stijl.

Dit boek is voor een groot deel een herdruk van mijn eerdere boek *Man op z'n best*, maar dan geactualiseerd en uitgebreid met paragraafjes over duurzaamheid en hoofdstukken over thuiswerken en over je genderneutraal kleden (niet bang zijn, gewoon kijken of er voor jou iets bij zit). 'Je gaat het pas zien als je het doorhebt,' zei Johan Cruijff al. En die had er niet eens een spiegel voor nodig.

Arno Kantelberg
Amsterdam, 2021



‘Sommige
mensen
verliezen hun
hoofd even
gemakkelijk
als hun hoed.’

LORD HALIFAX
(Brits politicus, 1881-1959)

Hoofddekse

De zon scheen en we zaten in gehuurde leunstoelen in Green Park, waar de inwoners van Londen de frisse lucht opsnoeven op deze ongewoon warme zomerdag. Op de kale klets van mijn reisgenoot Wilfried de Jong huide een bruine homburg, zojuist om de hoek afgerekend bij Lock & Co Hatters, de oudste hoedenwinkel (sinds 1676) ter wereld.

De term 'huide' gebruik ik hier niet willekeurig, want de homburg is een rijzige hoed, met een golvende gleuf. 'De burgemeester onder de hoeden,' noemde Wilfried zijn nieuwe aankoop. In de koesterende zon liet hij zijn vingers langs het zachte vilt gaan, alsof-ie 'm even proefde.

Wilfried draagt al hoeden vanaf zijn drieëntwintigste (hij is van 1957). Hij trapte af met een beigekleurige panizza, gekocht in de Galleria in Milaan, de winkelgalerij onder de rook van de Dom. Hij was er het mannetje mee in de Dizzy, het jazzcafé aan

de Rotterdamse 's-Gravendijkwal. Er waren er niet veel die in de jaren tachtig een hoed droegen. Ja, Jules Deelder natuurlijk, die heeft ze altijd gedragen.

Eeuwenlang durfde je als man niet naar buiten zonder hoed. Zelfs in de pruikentijd werden hoeden – hoe onhandig ook – gedragen door heren omdat de sociale etiquette daar nu eenmaal om vroeg. Maar in de vorige eeuw ging het helemaal mis. De hoed stierf uit.

Sommigen verwijten het John F. Kennedy, de eerste Amerikaanse president die weigerde een hoed te dragen in het openbaar omdat zijn zorgvuldig gecoiffeerde kuif dan naar z'n mallemoer ging. (Kennedy droeg nog wel een hoed bij zijn inauguratie, een hoog zijden exemplaar gemaakt door de Eindhovense firma N.V. Jan Spoorenberg.) Ikzelf vermoed dat de auto de belangrijkste oorzaak is voor het verdwijnen van de hoed. Vanaf de jaren zestig gingen mannen in auto's rijden – een hoed was niet meer nodig, zelfs onhandig.

Tegenwoordig verschijnt de hoed weer voorzichtig op de hoofden van de Hollandse heren. Mooi. De hoed is het accessoire bij uitstek voor het Nederlandse klimaat. In de winter is het de ideale isolator omdat de meeste warmte je lichaam via je hoofd verlaat. In de herfst houdt hij je hoofd droog wanneer het regent, in de zomer koel als de koperen ploert op volle toeren draait. In de lente? Dan draag je een strooien hoed, met een grassprietje tussen de tanden.

Hoewel de hoed een deel van je hoofd bedekt, zegt het veel over jouw karakter. Je moet een hoed dan ook met zelfvertrouwen

dragen. Doe je dat niet, dan draagt de hoed jou – de verkeerde rolverdeling.

Je moet ook een beetje in de hoed groeien. Een hoed gaat beter zitten naarmate je hem vaker draagt, hij zal zich aan de vorm van jouw schedel aanpassen. Zo zijn hoeden. En wees niet bang voor commentaar van buitenstaanders. De eerste keer zullen ze er iets van vinden, de tweede keer er iets van zeggen, de derde keer zijn ze het huwelijk tussen jou en je hoed al gewend.

TIP

Welke hoed je ook draagt, de rand rondom is nooit in zijn geheel omlaag gevouwen.

Het juiste hoofd voor een hoed

Laat ik beginnen met het goeie nieuws: de hoed is geknipt voor mannen die het op het terrein van de haargroei minder getroffen hebben. Bij een kale man zit het haar niet vervelend in de weg. Want – hier volgt het slechte nieuws – dat is natuurlijk wel het nadeel van een hoed: je kuif gaat er volledig van naar de flistijnen.

Op een bolle toet ziet een hoed er soms wat clownesk uit. Heb je een rond hoofd, kies dan sowieso niet voor een hoed met een wijde rand. Zo'n hoed is geschikter voor mannen met een smal gezicht. Op hun beurt kunnen die beter niet opteren voor een hoed met een hoge kroon. Zo'n hoed rekt je smalle gezicht alleen nog maar verder op, je gaat ervan op een *alien* lijken.

TIP

Een hoed geeft je een aantal centimeters meer hoogte. Voor de verticaal uitgedaagde man valt daar optisch enig voordeel te halen.

Pork pie

De pork pie-hoed is een typisch volks hoofddekseel, wars van aanstellerij, maar vol van stoutmoedigheid. Het begint al met de naam, gekozen vanwege de gelijkenis in vorm met de Engelse *pork pie*, de ronde vleespastei – een volksere delicatessen kent de Engelse keuken niet. Een smerigere ook niet, trouwens.

De hoed is van vilt met een cilindervormige kroon en een plat plafond, de rand is smal en licht opstaand over de gehele omtrek. Die smalle rand is een statement van nuchterheid: de pork pie is een hoed van de straat, van de jazz van Lester Young (hij van 'Goodbye Pork Pie Hat') en van de *rude boys* uit de Londense Two-Tone-beweging.

Een bolhoed is voor clowns; de pork pie is voor echte mannen. Voor mannen als Walter White, de boef uit *Breaking Bad*, of Gene Hackman in *The French Connection*. Het is ook niet toevallig dat Buster Keaton pork pie-hoeden droeg. Keaton, als komiek zoveel serieuzer dan de bebolhoede Laurel & Hardy, katten zijn fedora's met de schaar eigenhandig om tot pork pie.

Hoe draag ik mijn pork pie?

Volgens Frank Sinatra wordt de uitstraling van een hoed bepaald door de hoek waarmee je 'm draagt. 'Cock your hat,' zou Ol' blue eyes ooit gezegd hebben, 'angles are attitudes.'

Het mooie van de pork pie is dat je met een kleine verschuiving een heel andere uitstraling kunt creëren. Recht op je hoofd is het een serieuze hoed, stoer zelfs. Maar zet 'm een beetje schuin, en je krijgt iets onvoorspelbaars, al schuur je dan wel een beetje tegen het snaakse aan. Draag de hoed van voren lager dan van achteren, en je krijgt iets mysterieus, soms zelfs iets nukkigs. De pork pie is een hoed die zich aanpast aan je humeur.

TIP

De kleur van je hoed past bij de kleur van je overjas, niet per se bij de kleur van je pak.

Panamahoed

De wereldberoemde panamahoed komt niet uit Panama, maar uit Ecuador. Daar bedachten de Inca's in de zestiende eeuw (sommige bronnen dateren het een eeuw later) een hoofddekseel van palmbladeren om zich te beschermen tegen de felle zon. Dat hoofddekseel werd *paja toquilla* genoemd, naar de toquillapalm die de bladeren leverde waarvan de hoed gemaakt werd.

Nog altijd worden de hoeden van palmbladeren gemaakt, en ook nog altijd met de hand. De bladeren worden eerst in strengen gestript en vervolgens geweven. Daarna wordt de hoed egaal

en soepel ‘geslagen’, gewassen in regenwater en in vorm gestreken. Als laatste worden de losse eindjes stro aan de rand netjes afgetopt. In duurdere versies wordt de hoedrand meegeweven; in goedkopere versies wordt de rand geweven en vastgenaaid.

De fijnst geweven en dus duurste exemplaren worden Montecristis genoemd, naar de kustplaats Montecristi in Ecuador, het hart van de panamahoedenindustrie. Zo’n zogenaamde *superfino* hoed is dermate fijn geweven dat een opgerold exemplaar door een trouwring kan worden gehaald (een alternatieve test: de hoed moet zo ‘dicht’ geweven zijn dat hij water kan vasthouden). Naar verluidt zijn er in Ecuador nog maar enkele wevers die zo’n superfino kunnen maken.

De kleur van de panamahoed is blank met meestal een zwarte band. Er zijn ook witte hoeden, vaak een stuk goedkoper, rechtstreeks uit China. In Londen kun je ze nog met de hand laten maken door Lock & Co Hatters (reken op een prijs van rond de duizend euro), maar de beste exemplaren komen nog altijd uit Ecuador.

Wanneer draag ik mijn panama?

Niet in de winter, zou ik zeggen, het is tenslotte een hoed van stro. De panamahoed is een typisch zomeraccessoire, een die je herens koel houdt, een vederlichte hoed voor denkers. Wellicht ook door de associatie met zon, zee en Zuid-Amerika, is het een hoed die de drager een air van bohemien geeft (ook bij vrouwen – zie Faye Dunaway in *Bonnie & Clyde*). De grotere exemplaren zijn voor de flamboyanten onder ons. Als de baret een vraagteken is, dan is de panamahoed een uitroepteken; een nat washandje in het

gezicht van minimalisten, een onvervalste manifestatie van joie de vivre. Het is dus geen hoed voor de twijfelaar, maar voor de uitgesproken, zelfverzekerde man.

Let er wel op waar je de hoed mee combineert. Als je dat doet, zoals ik Beau van Erven Dorens ooit heb zien doen, met een roze pak en *snakeskin* cowboylaarzen, dan ga je niet één brug te ver, maar een hele Afsluitdijk. Hou het bij een zomerjasje en een linnen broek, de voeten verpakt in loafers.

Boothoed

De boothoed is een ronde strohoed met een platte bovenkant en een lint om de kroon. De hoed wordt zo genoemd (Engelsen noemen het een boater) omdat hij in de negentiende eeuw werd gedragen door Engelse adelborsten en Franse matrozen als bescherming tegen de tropische zon. Terug in het grauwe Engeland bleven de marineofficieren hun hoedjes dragen, waardoor de strohoed synoniem werd voor het leven op zee.

Vanwege het materiaal (stro) is de boothoed een ideaal hoofddekseel voor een warme dag. Hij voelt licht op het hoofd en de wind ventileert er vrolijk doorheen. De Engelse boater is van grover stro geweven dan de fijnere panamahoed. De vorm is ook anders, harder.

WEETJE

Op sommige Engelse scholen is de boater nog steeds onderdeel van het schooluniform.